

ביאור סוגי' בפרשה

מהרב אברהם גוטל ר"י דביר הקדש מ.ע.

בנותיו ובנות בניו

ויקם יעקב מבאר שבע וכו' ויבואו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו ובני בניו ואתו בנות בניו וכל זרעו הביא אתו מצרימה פרשתן חמישי.

א. ופרש"י בנות בניו סרח בת אשר ויוכבד בת לוי ולהלן עה"פ כל נפש בניו ובנותיו שלושם ושלוש הביא שנולדה יוכבד בין החומות דהתם קשה הרי מנויים שם רק ל"ב ואיך אמר ל"ג לכן מביא את דרשת חז"ל שיוכבד נולדה בין החומות ואה"נ יצאו מכנען רק ל"ב אבל למעשה באו למצרים ל"ג. וכל ענין זה קשה דבשלמא להלן עה"פ כל הנפש הבאה ליעקב שבעים מתאים לומר זאת כי שם מדברים על מי שבא מול מי שיצא אך כאן ממ"נ אם מדברים על מי שיצא אז למה מנויים ל"ג ואם מדבר על מי שהגיע למצרים זה כולל את יוכבד א"כ למה לא נמנתה בפרוש וצ"ע ועיין עוד בזה להלן ו.

ב. והנה הי' קשה לרש"י מהו לשון בנות בניו הרי רק סרח נמנתה לכן פי' שנכתב לשון רבים עבור יוכבד שיש כאן ב' סרח ויוכבד רק דא"כ יש לברר לשיטתו מהו בנותיו שנכתב בלשון רבים הרי הייתה לו רק בת א' והיא דינה המנוי' בפירוש בפס' המסכם את בני לאה ומהיכן וממתי היו עוד בנות ואם נאמר שקאי על התאומות שנולדו עם השבטים ומכאן תהא ראי' לשיטה זו א"א לומר כך דהרי רש"י להלן עה"פ המסכם את כל התולדות אומר מפורש שחייבים לומר לשיטה זו שכבר מתו התאומות דממנ"פ אם צריך למנותם א"כ הסכום הכולל צריך להיות ע"ח או פ"ב... וכן למה לא הוזכרו במפורש כדינה אע"כ שמתו א"כ הדרא קושיא לדוכתא מדוע נכתב לשון רבים על בנותיו כשיש רק בת א' ואם מאיזה סיבה מתאים לכתוב ל' רבים על בת א' מה כאב לרש"י בנכדות לשון הרבים שהי' צריך לפרש שקאי אסרח ויוכבד כשבנותיו לא פי' מאומה. ותי' הדע"ז שצ"ל שבנות בניו ה"ה כבנותיו וזה הכוונה בבנותיו ובנות בניו ולכן פירש"י רק על נכדות כי בבנותיו א"צ לפרט לאחר שפרט בנכדות והוסיף כן משמע למבין מתוך פרש"י. וכנראה לא זכיתי להיות ממביני פרש"י כי לא זכיתי להבין כ"כ דברי הדע"ז כי אף אם בני בנים ה"ה כבנים אבל א"א למנותם בנפרד ולומר שהמנויים בבני הבנים מצורפים לאלו המנויים עם כבנים כי כולם כבנים ויל"פ.

ג. בעצם קושי' זו כבר כ' הרמב"ן ז"ל: 'ומה ירבה בבנותיו' פי' אם צריך לחפש בנכדות סיבה לכתיבת לשון רבים כשנמנתה רק א' והתי' יהא שנכון שנמנתה א' רק שלמעשה היו ב' א"כ מה יאמר בבנותיו שנכתב לשון רבים ונמנתה רק א' דינה ותי' הרמב"ן כי דרך הכ' כשידבר ביחוס הרבים יאמר ביחיד ל' רבים כגון להלן ובני דן חושים ובמנין פי' פינחס ובני פלוא אליאב וממלא כן בנותיו פי' הכא דכתיב בנותיו ברבים הכוונה ליחיד דינה וכן בנות בניו הכוונה רק לסרח אבל יוכבד לא יזכרנה הכ' כמש"נ כל נפש ששים ושש אבל ירמוז אליה כל' בעצם המנין מחייב להוסיף את יוכבד דהא כ' שירדו ס"ו ולמעשה באו ע' סימן שיש ד' שלא יצאו מכנען והגיעו למצרים ובפסוקים מנויים רק יוסף ואפרים ומנשה א"כ הוי רק ס"ט ממלא חייבים לומר שהע' כולל את יוכבד שנולדה בין החומות לכך לא נזכרה ביציאה מכנען שעדיין לא נולדה רק למעשה הייתה במצרים. וקשה לי אם מדברים על רמזים מדוע לומר שרמזו על יוכבד הרי הי' אפשר לומר שרמזו על אסנת שהייתה בת דינה. ואולי כיוון שאביה הי' שכם לא נמנתה כזרעו אף ובהלכה נפסק שכל שאין קידושין תופסין לא לו ולא לאחר הולד הולך אחר האם וא"כ הי' צריך למנותה וצ"ע. ואולי הסיבה שבתורה זה לא כ' מפורש שאסנת היתה בת דינה לא יכולים לומר שעלי' רמזו ועיין.

ד. האב"ע מתרץ שיכול להיות שלדינה היו שפחות קטנות שגדלו עמה ואגב דינה בתו נקראו בנותיו כיון שגדלו בביתו כמש"כ אצל מיכל ואת חמשת בני מיכל ש"ב כ"א ה' והרי הכ' אומר שלא היו לה ילדים שם ו' כ"ג ומה פתאום כ' בני מיכל אע"כ שהולך על אלו שגדלו בביתה סנהדרין יט: ה"ה להכא שהולך על שפחות גדלו עמה. וממשיך האב"ע שכן בבנות בניו צריך לומר כך ולשיטתו אין צורך להדחק כרש"י ועיין.

ה. האוה"ח הק' מקשה כאן קושיא אלימתא הרי כבר כ' ויבואו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו עבור מה נכתב כלל הפסוק בניו ובני בניו וכו' הרי הם נכללים בכל זרעו מה עוד שבפסוק זה חזר וכו' שוב וכל זרעו אחרי הפירוט בניו ובני בניו, וכן למה הפסיק בין בניו ובני בניו לבנותיו ובנות בניו במילה 'אתו' הרי בלא"ה זה כ' בסוף הפסוק הביא אתו מצרימה א"כ לשם מה כ' המילה אתו בין הבנים לבנות. מסביר האוה"ח הק' שיש הבדל ביורדי מצרים בין אלו שבאו וירדו עם יעקב ללא פקפוק וסייג לאותם שחככו בדעתם והי' צריך להורידם 'בכח'. על הראשונים נאמר 'אתו' כי ירדו בנפש חפצה ובלב שלם לקיים הגזרה אך על אלו שלא ירדו מרצונם רק הובאו בעל כורחם עליהם נאמר 'הביא אתו' משמע שיעקב נאלץ להביאם אתו והם בנותיו ובנות בניו. ומוכיח כן האוה"ח הקד'

דהרי אמרו חז"ל שכל זמן שיורדי מצרים היו חיים לא התחיל השעבוד ודרשו זאת עה"פ וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא רש"פ שמות שרק אז התחיל השעבוד שמיד לאחר מכן כל יוקם מלך חדש על מצרים והרי יוכבד ושרח היו עדיין חיים מוכח שכיוון שחככו בדעתם וירדו למצרים בע"כ לא זכו שלא לתחיל גזירת השעבוד בימיהם. דסמא דיסור י קבולי כלו' התרופה ליסורים היא קבלתם וכיוון שלא קבלו עליהם כראוי חסרה מהם הזכות להצילם מהשיעבוד. ולכן על בניו כ' 'אתו' שבאו אתו בשמחה ורק על בנותיו ובנות בניו כ' 'הביא אתו' כי הי' בע"כ.

ולכאורה יש קצת לדון בדבריו הק' דהרי סרח קיבלה שכר של אריכות ימים על כך שבשרה ונגנה ליעאע"ה 'עוד יוסף חי'. וכי הי' שייך לעכב את הד' מאות שנה רק כי היא עדיין חי' ועוד דיוכבד הרי טרם נולדה איך חככה בדעתה ויכלה להתנגד כשעוד לא נולדה וצ"ל לגבי יוכבד שאין זה עונש אלא שחסרה הזכות ד'קיבולי' וכיון שנולדה בחומות לא יכלה ל'קבל הגזירה' בירידה למצרים שהרי לא הייתה בחיים לכן היתה חסרה זכות זו והתחיל השעבוד בימיה.

ו. והאזה"ח הקד' ממשיך לגבי לידת יוכבד בין החומות שכאמור נרמז במנין בני לאה ל"ג כשבמנין השמות נמנו רק ל"ב שנרמז בזה לידת יוכבד שנולדה בין החומות מעיר האזה"ח הקד' שזה קבלת חז"ל אבל לא מוסכם שהרי המדרש עה"פ כל הנפש הבאה מצרים ע' בפרטם ישנם ס"ט אמרו שהשכינה משלמת לע' ובוודאי דרשה זו חולקת על דרשת יוכבד כי אם הוספנו את יוכבד אין מה להוסיף את השכינה וגם אין אפשרות לומר דרשה זו דהשכינה על מנין דבני לאה כי מה קשורה השכינה הקד' יותר לבני לאה מאשר לשאר בני יעקב ועוד מקשה האזה"ח הקד' קושיא עצומה אם כבר רמזנו על לידת יוכבד במנין בני לאה איך כ' שהסך הוא ס"ו ועם יוסף ובניו ע' כולל יוכבד הרי הסך כולל יוכבד הי' צריך להיות ס"ז ואיך ל"ג כולל יוכבד י"א לבני רחל ללא יוסף ובניו ט"ז לבני זלפה וז' לבני בלהה יוצא רק ס"ו אתמהה והכל מכחיש א"ע מיניה וביה. ועוד קשה איך ס"ו ועוד ג' הוי ע' ולכאורה כאן מוכרח הדרשה שצרפו את השכינה. א"כ מוכרח שמנין בני לאה ל"ב וכל הפסוקים של מנין בני לאה ל"ג יקשה להולמם. ובכלל קשה למה בתחילת המנין כ' אלה שמות בני' הבאים מצרים יעקב ובניו הרי מילים אלו יעקב ובניו לכאורה מיותרות.

מחדש האזה"ח פשט חדש בכל עניין המנין ואומר שחלק מהמנין כולל את יעקב וחלק הוא ללא יעקב לכן כ' יעקב ובניו לכוללו במנין בני לאה ולכן אמר בסוף 'כל' נפש בניו ובנותיו ל"ג כל' כל המנויים בפרשה זו כולל יעקב עצמו ולכן בפרטם נמצא רק ל"ב כי שם זה רק הבנים ללא יעקב. ולכן בזלפה לא נאמר כל כי שם הוא ללא יעקב ומה שבבני רחל כ' כל כי שם צריך לכלול את בני יוסף שלא היו מה'באים' ובכ"ז נמנו לכן כ' כל ומה שבבני בלהה כ' כל הוא כי הם רק ז' [לא הבנתי דבריו הק' בבלהה].

ועוד דהנה אצל שלושת האמהות כתוב לשון לידה על המנין בזלפה כ' ותלד את אלה ליעקב שש עשרה נפש ברחל אשר יולד ליעקב כל נפש י"ד ובבלהה ותלד את אלה ליעקב כל נפש ז' משא"כ אצל לאה בכדי לומר שהל"ג הם לא"ד הנולדים שהרי יעקב עצמו אינו מהנולדים. [א"א: לא זכיתי להבין החילוק הרי גם אצל לאה נאמר אשר ילדה ליעקב וצ"ע כוונתו].

לכן בסיכום הסופי כשכ' יוצאי ירכו סיכם ס"ו כי אינו כולל את יעקב כי כ' יוצאי ירכו' ובפסוק שכ' ע' כתב כל הנפש הבאה לבית יעקב ע' כי כאן לא כ' יוצאי ירכו וכלל בזה את יעקב ומיושבות כל התמיהות. וכדי לא לסתור דברי חז"ל שיוכבד נולדה בין החומות מציע האזה"ח מקור אחר והוא שכ' בבני לאה כל נפש בניו ובנותיו ל"ג והרי לא מצינו בבני לאה אלא בת א' דינה כאן רמז על יוכבד שנולדה בין החומות ולא נמנתה כי עדיין היתה בחזקת נפל ולכן עד ל' יום א"א למנותה.

זשיבת זביר הקדש
הרב גוטל

מגבית נר למאור

אנו מודים על התרומת

כבר רכשנו 5 מצברים!

עבור אספקת תאורה בלילה

אין בזה לספק את הצריכה ולכן אנו זקוקים לעוד.

כל מצבר 600 ש"ח

קנו זכויות לנצח

"וכל הנזותנים נר למאור... הקב"ה ישלם שכרם"

ניתן לתרום דרך נדרים מון במס' 7630585-03 שלוחה 493 או בעמדות נדרים פלוס או בהעברה לחשבון בנק מאגי סניף 180 מס' חשבון 768375 ע"ש שיר המעלות ולקבל סעיף 46 נא לציין זאת בהערה ולציין "נר למאור"